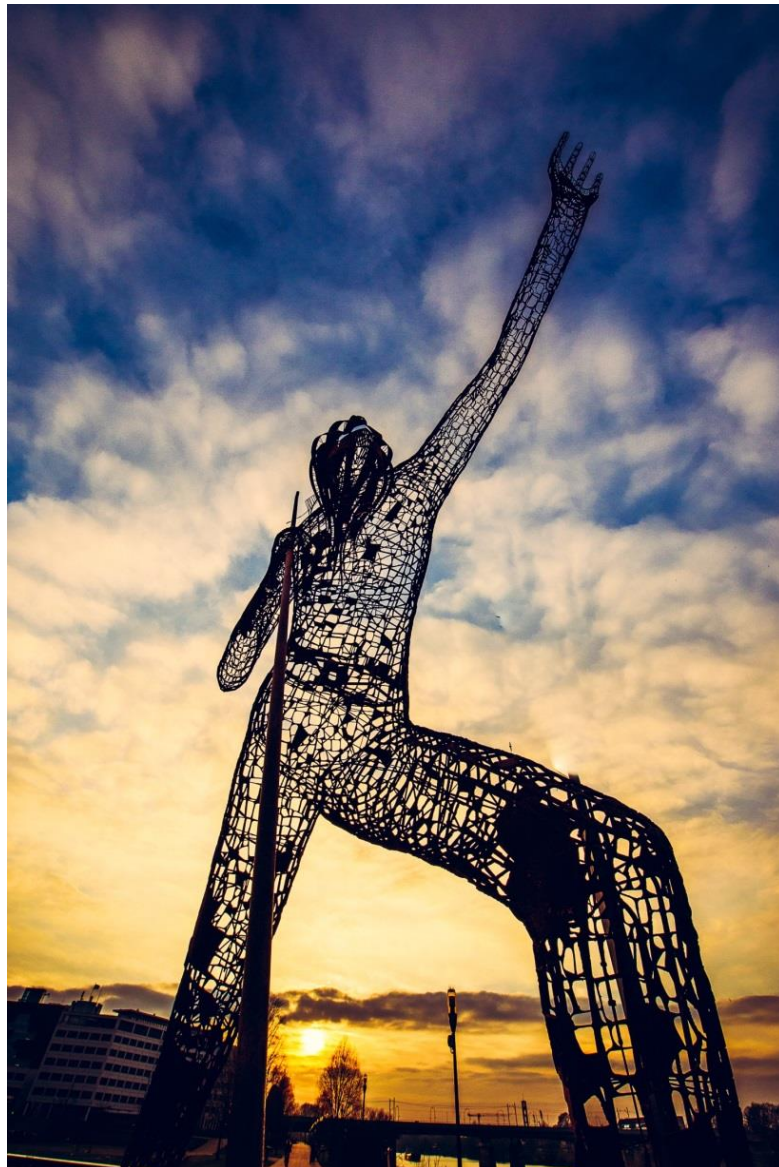

Gemeente Venlo

Omgevingsanalyse Venlo 2020

Concerntaf
Februari 2019

Inleiding

Voor u ligt, als onderdeel van de Kadernota 2020, de omgevingsanalyse van de gemeente Venlo. Wij hebben voor u de voor Venlo meest relevante maatschappelijke ontwikkelingen bij elkaar gebracht. Het doel hiervan is om u een maatschappelijke context te schetsen waarbinnen de gemeente, de regio en de organisatie zich op dit moment bevinden. Dat is van belang bij het maken van en beleidsmatige keuzes en bestuurlijke afwegingen. Waar mogelijk duiden wij deze 'omgeving' en proberen wij deze in te kleuren binnen de Venlose context. Uiteraard is een dergelijke schets nooit compleet en dus hebben wij een aantal keuzes moeten maken in de onderwerpen die in het overzicht zijn opgenomen.

Omwille van het belang van het betreffende onderwerp en het ontbreken van actuele gegevens hebben wij als bijlage de passage over 'jeugd' uit de omgevingsanalyse uit 2017 opgenomen. Eens per drie jaar verschijnt de gezondheidsmonitor, naar verwachting opnieuw aan het eind van dit jaar. Dat betekent dat wij deze nieuwe gegevens kunnen opnemen in de analyse van volgend jaar.

Venlo, februari 2019

Demografie

In 2018 nam het aantal inwoners van Venlo voor het achtste jaar op rij toe. Het inwonertal groeide per saldo met 386 inwoners naar 101.578 inwoners. Anders dan in eerdere jaren waren er dit jaar geen bijzondere, eenmalige ontwikkelingen die van invloed waren op deze ontwikkeling zoals in het verleden het geval was met het sluiten en heropenen van het voormalig asielzoekerscentrum.

De natuurlijke bevolkingsaanwas van Venlo is sinds twee jaar gestopt. In 2018 lag het aantal levend geboren (946) iets onder het aantal overledenen (969). Daarmee kende onze gemeente in 2018 een licht sterfteoverschot (-23).

Hoewel veel kleiner dan in het recente verleden het geval was kent Venlo een binnenlands vertrekoverschot (-158), dat wil zeggen dat er vanuit andere Nederlandse gemeenten minder mensen Venlo als woonplaats kiezen dan dat er inwoners naar andere gemeenten vertrekken. Onze groei is, net als eerdere jaren, daarmee geheel afhankelijk van het emigratieoverschot dat met 567 hoger was dan in 2017 (414).

Op basis van de meest actuele prognoses van E'til¹ verwachten wij, zonder rekening te houden met exogene factoren, tot 2028 nog een lichte toename van onze bevolking, gevolgd door (eveneens) een geleidelijke daling. Beleidsmatig is van belang op te merken dat de groei van het aantal huishoudens nog door groeit (tot 2034), maar met name dat de bevolkingssamenstelling wat betreft leeftijd stevig verandert. Minder jongeren, meer ouderen. Dit heeft niet alleen betekenis voor de te verwachten groei naar zorg en maatschappelijke ondersteuning, maar ook voor het lokaal huisvestings- en arbeidsmarktbeleid.

Uit de CBS-cijfers is (nog) niet af te leiden waar deze nieuwe Venlonaren precies vandaan komen, maar wel is duidelijk dat het aandeel inwoners met een migratieachtergrond in onze gemeente met een half procent is toegenomen, terwijl binnen deze groep het aantal inwoners met een niet-westerse achtergrond gelijk is gebleven. Dat betekent dat de groei vrijwel volledig wordt verklaard door nieuwkomers met een westerse achtergrond. Arbeidsmigranten zijn met name werkzaam in de logistiek, land- en tuinbouw en voedingsindustrie en wonen vooral in de gebieden waar ze werken. Zodoende is Noord-Limburg, met een sterke vertegenwoordiging van deze sectoren, een regio met relatief veel arbeidsmigranten.²

Nationaliteit	Duits	Pools
2010	1 920	487
2011	1 871	573
2012	1 865	731
2013	1 812	915
2014	1 805	1 126
2015	1 770	1 348
2016	1 702	1 521
2017	1 684	1 720
2018	1 694	2 015

Kijkend naar de verschillende nationaliteiten, dan valt op dat de hardst groeiende groep de groep inwoners is met de Poolse nationaliteit. Inmiddels is deze groep sinds 2017 in omvang de grootste niet-autochtone bevolkingsgroep in Venlo. Na de laatste herindeling, op 1 januari 2010 waren er nog slechts 487 inwoners met een Poolse nationaliteit ingeschreven, op 1 januari 2018 woonden er inmiddels 2015 geregistreerde Poolse inwoners in Venlo. Een ruime verviervoudiging dus in de afgelopen 8 jaar.

Opvallend is ook de groei van het aantal Poolse kinderen tot 15 jaar in onze gemeente. Deze groep groeide van 92 naar 337 in dezelfde periode, hetgeen lijkt te duiden op gezinsvorming en een meer permanent verblijf in Venlo.³ Gegeven de groei van regionale economie en de tekorten op de regionale arbeidsmarkt lijkt aan deze groei vooralsnog geen einde te komen. De in omvang tweede groep niet-autochtone inwoners, die met de Duitse nationaliteit, lijkt zich na een geleidelijke afname te stabiliseren rond 1700.

¹ E'til, Progneff 2018

² Trendverkenning Demografische transitie Noord-Limburg, Ruimtevolk februari 2017

³ <https://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70634ned&D1=0&D2=a&D3=2,13,22&D4=659&D5=0,14-22&HDR=T,G3,G2&STB=G1,G4&VW=T>

Economische ontwikkeling

De regionale economie van Venlo is relatief sterk conjunctuurgevoelig. Dat wil zeggen dat de bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheidsontwikkeling in onze regio, meer dan in andere regio's, versterkt reageert op verbeteringen of verslechtingen van de conjunctuur. Na een aantal jaren van economische groei lijkt de piek achter ons te liggen. Het groeitempo in de eurozone vertraagt komend jaar, terwijl de wereldhandelsgroei in 2019 verder afneemt.

De groeivertraging in de eurozone vloeit vooral voort uit de onzekerheid over het handelsconflict tussen de Verenigde Staten en China, de perikelen rondom de Italiaanse begroting, de Brexit, het protest van de gele hesjes in Frankrijk en de gevolgen die dat heeft voor de Franse begroting. Ook in Nederland kan de groei lager uitvallen indien geplande overheidsuitgaven niet doorgaan. In 2018 werd 1,4% (€3,7 miljard) van de rijksbegroting niet uitgegeven en dat is veel meer dan het gemiddelde in de jaren die daaraan vooraf gingen (0,6%). Als gemeentelijke organisatie zijn wij sterk afhankelijk van de rijksuitgaven, hetgeen betekent dat lager dan begrote rijksuitgaven in dezelfde mate leidt tot lagere inkomsten via de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Het Centraal Planbureau (CPB) verwacht dat de groei van de Nederlandse economie in 2019 verder terug zal zakken naar 2,2 procent na een groei van 2,6 procent in het afgelopen jaar. Er is dus nog steeds sprake van een 'behoorlijke groei'⁴, we dienen echter rekening te houden met een verzwakking van de economische vooruitzichten. Een belangrijke indicator voor de economische ontwikkeling is de ontwikkeling van het consumentenvertrouwen. En hoewel er koopkrachtstijging wordt voorzien van 1,6% daalde dit cijfer, na zes opeenvolgende maandelijkse dalingen, plotseling ongekend scherp in januari 2019.⁵

Grootste daling consumentenvertrouwen in ruim 7 jaar

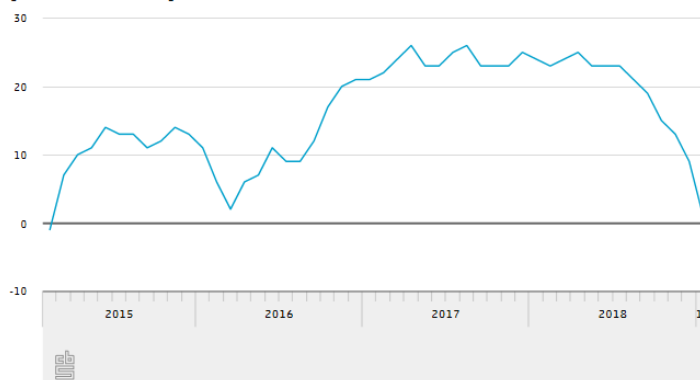
22-1-2019 06:30

© CBS / Nikki van Toorn

Consumentenvertrouwen, seizoengecorrigeerd

gemiddelde van de deelvragen

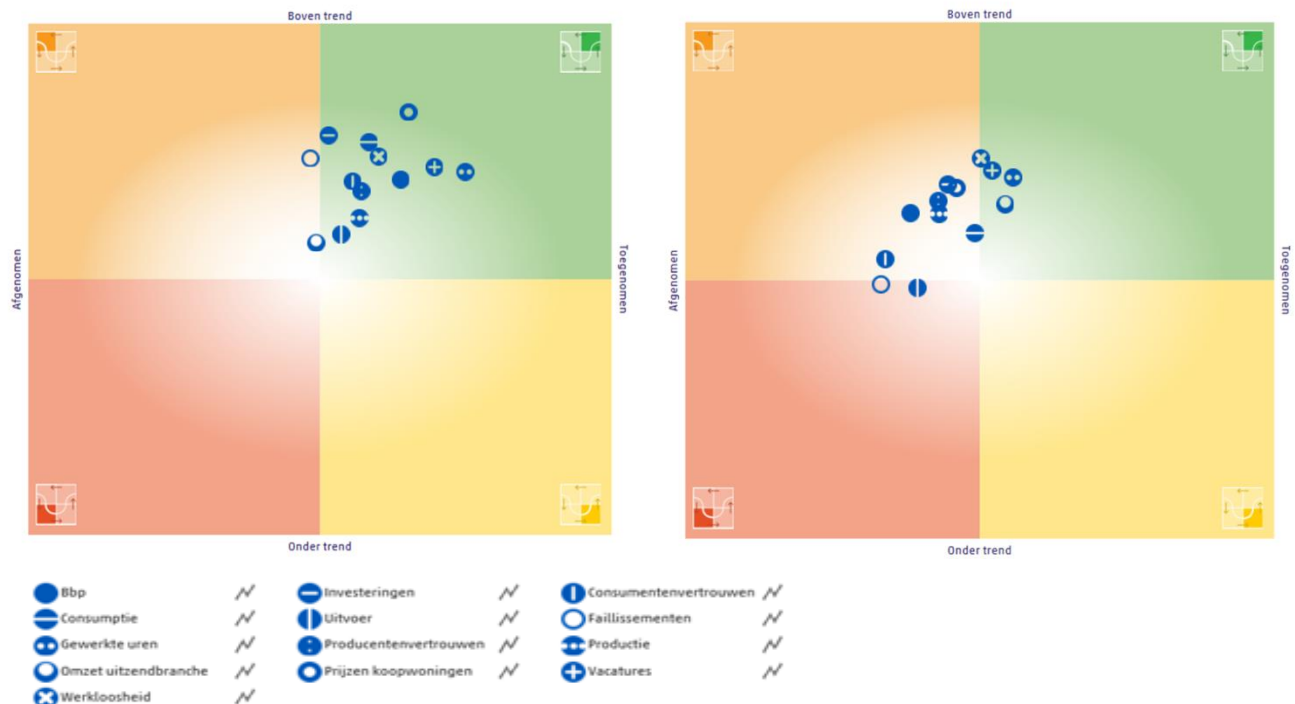

Het CPB verwacht dat de consumentenuitgaven en bedrijfsinvesteringen minder hard stijgen, in weerwil van de overheidsbestedingen die, voornamelijk als gevolg van stijgende zorgkosten, verder toenemen. De nationale schuld neemt (als % van het nationale inkomen) in 2019 verder af en de verwachting is dat er -voor het derde jaar op rij- sprake zal zijn van een klein begrotingsoverschot. Gecorrigeerd echter voor de conjunctuur laat 2019 niettemin een klein tekort zien (van 0,2% bbp).

Het CBS hanteert bij het beoordelen van de economische staat van ons land de zogenaamde conjunctuurklok. Deze is op de volgende pagina weergegeven. De economische ontwikkeling maakt een cirkelvormige beweging die zichtbaar wordt gemaakt op de klok. Deze klok maakt in tijd een beweging 'tegen de klok in', waarbij verschillende voor de economie relevante indicatoren worden gevolgd. Wij presenteerden u twee jaar geleden voor de eerste keer deze klok in de omgevingsanalyse. We hebben het beeld van januari 2017 afgezet tegen het actuele beeld van januari 2019.

⁴ Kwalificatie CPB, december 2018

⁵ Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), januari 2019

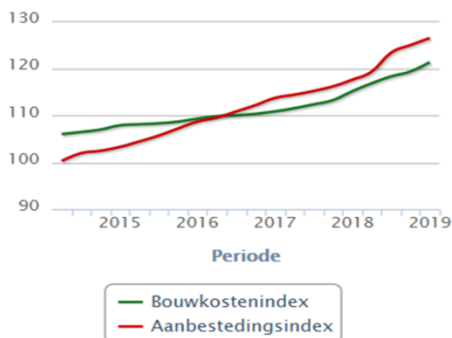
CBS, Conjunctuurklok januari 2017 en februari 2019

Het is duidelijk zichtbaar dat -op twee na- alle indicatoren zich nog boven de langjarige ontwikkeling bevinden, maar ook dat de scores van een aantal belangrijke indicatoren inmiddels afnemen. Het aantal faillissementen bevindt zich inmiddels al op de grens van het ‘recessie’-kwadrant, de ontwikkeling van de consumptie en het consumptievertrouwen nadert het kwadrant. Duidelijk zichtbaar is ook de verschuiving van de indicator voor economische groei (Bbp).

Ondanks deze minder optimistische vooruitzichten verwacht het CPB dat de werkloosheid verder (licht) afneemt van 3,9% het afgelopen jaar naar 3,6% in 2019 en daarmee naar het laagste niveau sinds 2001. Gegeven de bezuinigingsopdracht die er in Venlo gerealiseerd moet worden binnen het team Werk en de sterke afname van de rijksbijdrage voor bijstandsuitkeringen (BUIG) zullen we hieraan dus lokaal optimaal invulling moeten geven. Deze daling van de BUIG en daarmee de daarvoor noodzakelijke uitstroom uit de gemeentelijke bijstand is immers door de gemeenteraad in financiële zin reeds ingeboekt.

De regionale woningmarkt is de afgelopen jaren ook in beweging gekomen, met prijsstijgingen tot gevolg. In 2018 steeg de gemiddelde transactieprijs voor een woning in de regio Noord-Limburg met 8,7%.

Bouwkostenindex

(<http://www.bouwkostenindex.nl/>)

Transactieprijs(in dzd. euro)

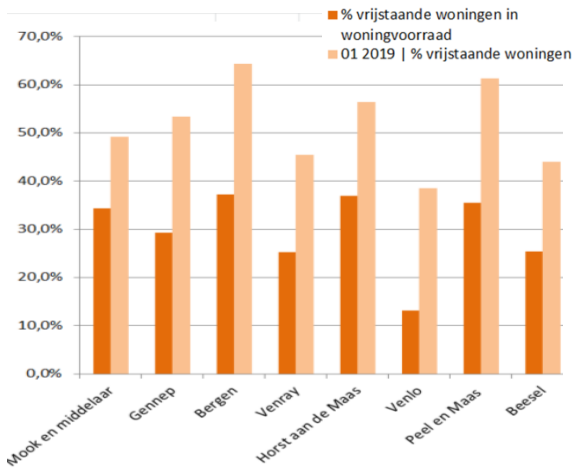
	2017-4	2018-3	2018-4*	%kw.	%-jr.
tussenwoning	168	179	175	-2,5	3,9
hoekwoning	190	205	206	0,5	8,4
2-onder-1-kap	221	233	233	-0,1	5,6
vrijstaand	342	364	376	3,5	10,1
appartement	134	159	165	2,6	20,2
totaal	221	242	247	0,9	8,7

* =voorlopig

NVM, Regio Noord-Limburg, januari 2019

Dat lijkt goed nieuws voor woningbezitters, die ontwikkeling heeft echter ook een schaduwzijde. Niet alleen neemt hierdoor de betaalbaarheid van woningen voor starters op de woningmarkt verder af, ook voor onze voorgenomen investeringen of vastgoedportefeuille is dit van betekenis. Hoogconjunctuur op de bouw- en woningmarkt betekent immers ook oplopende prijzen.

Wat betreft de ontwikkelingen op de regionale woningmarkt merken wij op dat in onze regio het aantal te koop staande vrijstaande woningen -verhoudingsgewijs- ongeveer twee keer zo groot is dan het aandeel in de woningvoorraad. Voor de gemeente Venlo geldt dat dit aantal iets meer dan twee keer zo groot is.

Filters:
 - Perceeloppervlakte: 100+ m², 150+ m², 250+ m², 250+ m², 500+ m², 1.000+ m², 2.500+ m², 5.000+ m²
 - Buitenruimte: Balkon, Dakterras, Tuin
 - Soort bouw: Bestaande bouw, Nieuwbouw
 - Bouwperiode: >

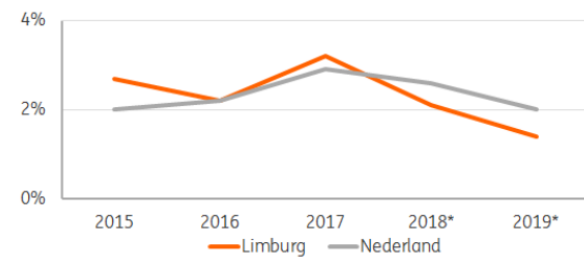
Property listings:
 1. Steenstraat 64: 5981 AG Panningen, € 449.000 k.k., 300 m² / 2.159 m² • 8 kamers
 2. Wilhelminastraat 22: 5981 XW Panningen, € 425.000 k.k., 180 m² / 277 m² • 9 kamers
 3. Hub 13: 5981 PT Panningen, € 429.000 k.k., 230 m² / 3.068 m² • 9 kamers
 4. Peelstraat 85: 5981 PJ Panningen, € 395.000 k.k., 165 m² / 7.917 m² • 8 kamers

Regionale economie

Na in 2017 iets beter te hebben gepresteerd dan het landelijk gemiddelde (2,0%) is de Limburgse economie daar in 2018 weer onder gezakt en vertraagt in 2019 naar verwachting verder met een groei van 1,4%.⁶ Limburg heeft als exportgeoriënteerde regionale economie relatief veel last van de onzekerheid als gevolg van de eerder genoemde ontwikkelingen met betrekking tot de internationale handel.

Economische groei in Limburg onder landelijk gemiddelde

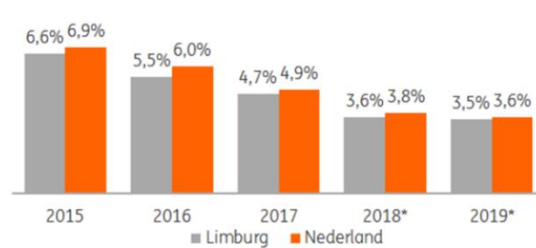
Groei bbp jaar-op-jaar in %

Bron: CBS, *raming ING Economisch Bureau

Werkloosheid Limburg daalt tot onder de 4%

Ontwikkeling gemiddelde werkloosheidspercentage per jaar

Bron: CBS, *raming ING Economisch Bureau

Binnen de Limburgse economie is in 2019 de logistieke sector een sterke groeiende sector. De bereikbaarheid over weg, water, spoor en lucht en het grote achterland maken Limburg een gewilde vestigingslocatie. De aanleg van de nieuwe railterminal bij Venlo betekent een structurele versterking van de logistieke functie van Noord-Limburg. Ook vergroot het de aantrekkelijkheid van de regio voor Europese distributiecentra.

De groei van de logistieke functie in logistieke hotspot Venlo is de afgelopen jaren zichtbaar geworden in de vestiging van een groot aantal warehouses van (grote) ondernemingen die onze regio verkiezen als logistiek verdeelpunt voor hun activiteiten. Sinds 2010 is in de regio Venlo-Venray de overslag van zeecontainers met 59% gestegen en daarmee de snelst groeiende logistieke regio in Nederland.⁷

⁶ ING Economisch Bureau, december 2018

⁷ CBS, Regionale Economie, december 2018

In 2017 werd door één van de logistieke partijen in Venlo 231.000 TEU⁸ verwerkt, waarvan 73.000 TEU via de bargeterminal. Het programma dat in 2018 op TPN is bijgebouwd genereert een logistieke vraag van 95.000 TEU die via weg, water of spoor vervoerd kan worden. De verwachting is dat er de komende jaren, door verdere ontwikkelingen in dit gebied, nog eens 100.000 TEU aan transportbehoefte zal worden toegevoegd. Keuze voor en het behoud van een dergelijke prominente logistieke positie en bijbehorende vraag permanent aandacht en onderhoud, zowel in infrastructuur als in de regionale arbeidsmarkt.

Overslag zeecontainers regio Venlo 59% gestegen

Na een stevige daling van de werkloosheid in de afgelopen vier jaar bereikt deze in 2019 een halvering ten opzichte van 2016, toen bijna 7% van de Limburgse beroepsbevolking werkloos aan de kant stond. De arbeidsmarktsituatie in Noord-Limburg is inmiddels zeer gespannen, met name wat betreft technische en dienstverlenende beroepen en beroepen in de ict, transport en logistiek. Na een vertraging in 2018 zal de groei van de werkgelegenheid in onze regio in 2019 naar verwachting verder vertragen. Veel soelaas biedt dit echter niet, omdat tegelijkertijd ook het aanbod als gevolg van de vergrijzing sterk afneemt.

Gegeven de huidige krapte op de regionale arbeidsmarkt zal de noodzakelijke toename van het aantal werkenden moeten komen uit een stijging van de arbeidsdeelname, met name onder lager en middelbaar opgeleiden. Binnen deze groepen is er meer dan gemiddeld sprake van een onbalans tussen de vaardigheden die de markt vraagt en die deze werkzoekenden bezitten. Ook blijft het voor 50-plussers, ondanks deze krapte, nog steeds heel lastig om passend werk te vinden. Weliswaar is deze groep relatief klein en worden zij minder snel ontslagen, eenmaal werkloos is werkherleving een lastige opgave.⁹

Een mogelijkheid zou de aanwending van potentieel aan de Duitse zijde van onze grens kunnen betekenen. De werkloosheid in de Kreis Viersen daalde het afgelopen jaar met 0,4% naar 6,1% en is daarmee dus nog steeds significant hoger dan aan de Nederlandse kant van de grens. Ware het niet dat men daar nu, ondanks stevige afbouw van de werkgelegenheid in de industrie, inmiddels ook spreekt van Fachkräftemangel, een tekort aan vakmensen. Er worden eenvoudigweg te weinig vakmensen opgeleid om, ondanks deze krimpende werkgelegenheid, aan de vervangingsvraag als gevolg van de vergrijzing te kunnen voldoen. Relevant voor Venlo zijn de tekorten op het gebied van logistiek, mechatronica en ICT.

In dat opzicht zal grensoverschrijdende samenwerking aan dit vraagstuk waarschijnlijk niet veel kunnen bijdragen, ondanks de optimistische perspectieven in de Kansentlassen die de Regio's Noord-, Midden- en Zuid-Limburg in 2013 uitbrachten.¹⁰ Daarnaast kenmerkt de Duitse arbeidsmarkt zich inmiddels door een enorme groei van flexibele arbeidskrachten en 'minijobs'.¹¹

Opvallend voor onze regio is de, als gevolg van mechanisering en technologische ontwikkelingen, dalende werkgelegenheid in de agrarische sector. Om concurrerend te kunnen blijven investeert de sector voortdurend in nieuwe innovaties en in nieuwe verdienmodellen en produceert steeds meer met steeds minder arbeidskrachten. Het aandeel flexibele krachten neemt tegelijkertijd stevig toe, met als gevolg dat ongeveer 42% van alle werknemers in de land- en tuinbouw inmiddels een flexibel arbeidscontract heeft.¹²

⁸ Een container van 6,10 meter lang, 2,44 m breed en 2,59 m hoog.

⁹ UWV, Regio in Beeld 'Noord-Limburg', oktober 2018

¹⁰ Kansentlas Noord-Limburg, 2013. (<https://www.limburg.nl/onderwerpen/internationaal/kansen-grensregio/>)

¹¹ <http://www.mein-krefeld.de/die-stadt/arbeitsmarkt-mittelstand-als-jobmotor-aid-1.7298385>

¹² UWV, Regio in Beeld 'Noord-Limburg', oktober 2018

Om ook in de toekomst te kunnen blijven voorzien in voldoende arbeidsaanbod is goed middelbaar en hoger (beroeps- en universitair) onderwijs als vestigingsfactor van cruciaal belang. (De regio) Venlo is goed geoutilleerd met vestigingen van Roc Gilde Opleidingen, Fontys Opleidingen Venlo, Hogere Agrarische School en University College Venlo (inclusief de twee masteropleidingen) van de Universiteit Maastricht. In het stedelijk beleid is dan ook nadrukkelijk de ambitie opgenomen om meer jonge mensen te boeien en te binden aan onze regio en aan onze regionale economie.

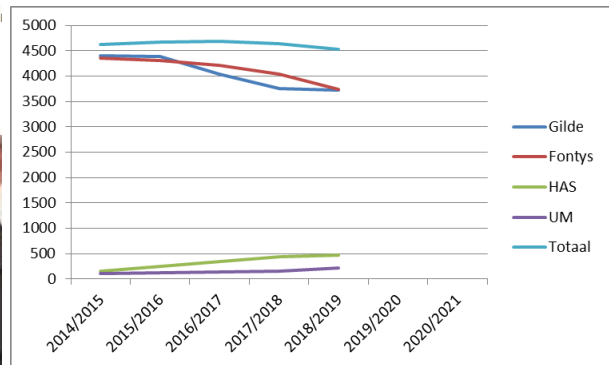
Kreis Viersen

IHK kämpft gegen Fachkräftemangel

25. Januar 2018 um 00:00 Uhr | Lesedauer: Eine Minute

Keii

Studentenaantallen MBO-, HBO- en WO-instellingen

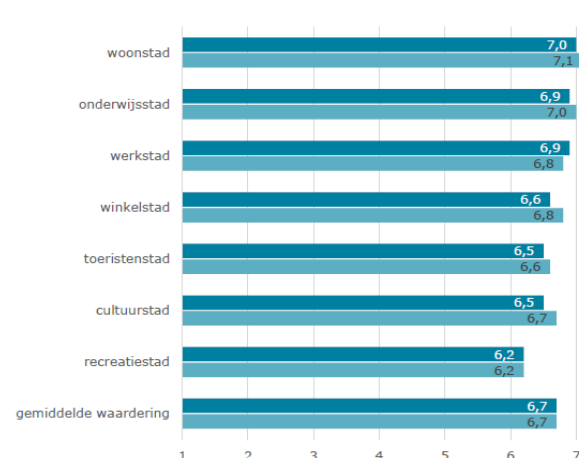
In de afgelopen jaren is het aantal leerlingen en studenten in de zogenaamde 'speerpunt-sectoren' behoorlijk gegroeid. Tot voor kort. Hoewel het aantal studenten aan de UM (UCV), als gevolg van het 'vol lopen' van het onderwijsprogramma, nog licht toeneemt is er sinds twee jaar een afname van studenten waarneembaar bij Fontys. Het aantal studenten aan de HAS lijkt zich te stabiliseren op een niveau net onder de 500 studenten. De prognose (van de HAS) ging oorspronkelijk uit van een groei naar circa 700 studenten.

De studentending bij Fontys houdt waarschijnlijk verband met de aanpassingen binnen het Duitse studestelsel, waardoor studeren buiten Duitsland veel duurder is geworden. Zeker Fontys dat een buitengewoon grote Duitse studentenpopulatie heeft, lijkt hier veel last van te hebben bij de werving van nieuwe, uit Duitsland afkomstige, instromers. De verwachting is overigens dat door het aanbieden van nieuwe opleidingen en een grotere focus op de Nederlandse onderwijsmarkt het aantal studenten weer zal stabiliseren en geleidelijk zal gaan toenemen.

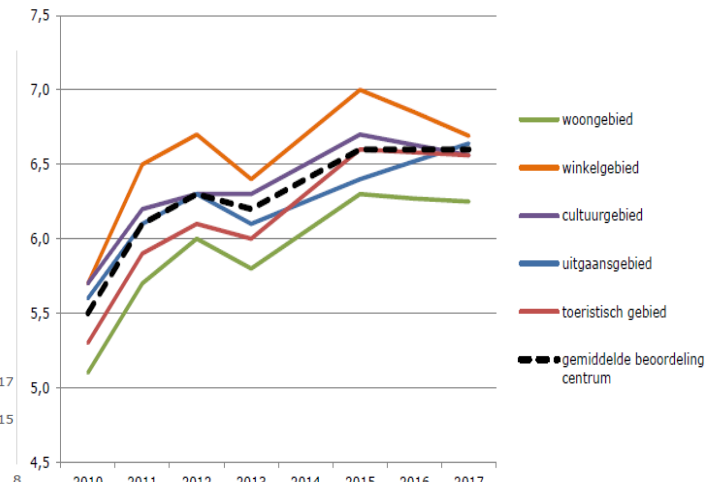
Leefomgeving

Het is over het algemeen genomen goed wonen, werken en studeren in Venlo. Met name de fysieke investeringen in onze binnenstad, voltooid in een periode van economische recessie, hebben hieraan een bijdrage geleverd. Na een stevige herwaardering van dit gebied lijkt er nu sinds enige jaren sprake van gewinning en stabilisatie van het waarderingscijfer op een hoger dan voorheen niveau.

Beoordeling gemeente Venlo 2015-2017 (gemiddelde rapportcijfers; nmin=1.896)

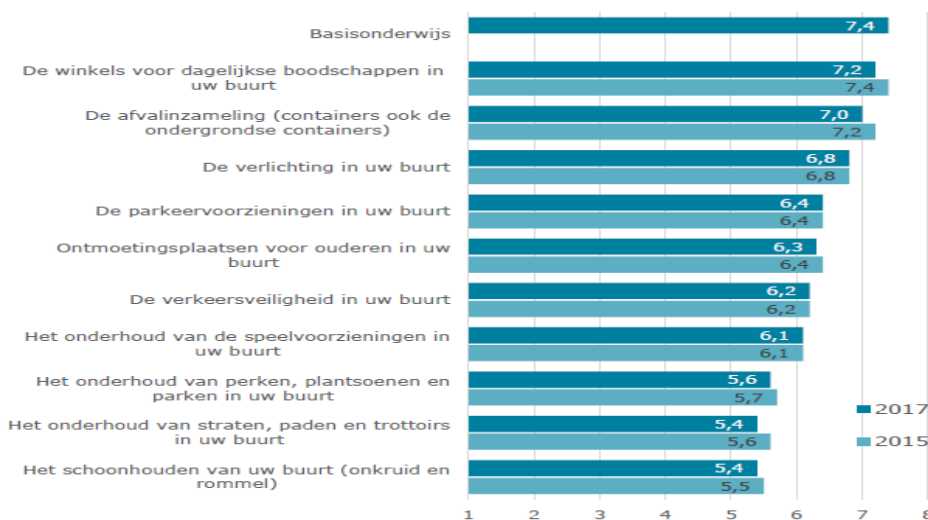
Boordeling Venlo op kenmerken Stadspeiling 2017

Beoordeling binnenstad, Stadspeiling 2017

Indien we van dit algemene beeld 'afdalen' naar het onderdeel wonen en naar het niveau van wijken en buurten ontstaat een wat gedifferentieerder beeld en worden de afwijkingen van deze op gemeentelijk niveau 'gemiddelde waardering' zichtbaar. Een beeld waarin een aantal zaken opvallen. Niet alleen concentreert de stedelijke problematiek zich geografisch in een zeer beperkt gebied, ook de thema's die ertoe doen.

Beoordeling fysieke aspecten buurt 2015-2017 (gemiddelde rapportcijfers)

Stadspeiling 2017

Zoals hiervoor al is aangegeven, levert onze regionale economie een grotere arbeidsvraag op dan onze beroepsbevolking in omvang en kenmerken aan kan. Niet alleen met als gevolg dat er zich dagelijks grote aantallen werknemers bewegen vanuit de regio's Eindhoven, Nijmegen en Zuid- en Midden-Limburg, maar ook grote groepen arbeidsmigranten die met name het eenvoudige productiewerk en seizoensarbeid voor hun rekening nemen. Deze nieuwkomers lijken zich, net als in vrijwel alle andere steden, geografisch te concentreren in wijken die toch al enige tijd onder druk staan. Wijken met een relatief verouderde en goedkope woningvoorraad.

Een van de meest in het oog springende wijken is Blerick-Noord, met de buurten Smeliënkamp en Vastenavondkamp. Redelijk dichtbebouwd, grenzend aan de drukke Eindhovenseweg en de spoorlijn Eindhoven-Duitsland. Niet alleen is de wijkbevolking relatief jong en kinderrijk (hoogste aantal inwoners < 14 jaar), ook het aandeel allochtonen is met 45% het hoogst van alle Venlose wijken. En daarvan is weer ruim de helft niet-westers allochtoon.¹³

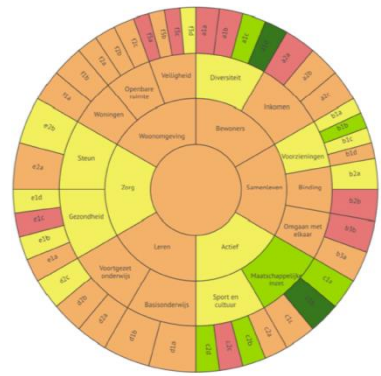
Binnen deze wijk concentreren deze (relatieve) nieuwkomers zich in de buurt Vastenavondkamp-Noord waarin in de afgelopen vijf jaar het aandeel autochtone bewoners is gedaald van 43% naar 37,3% en inmiddels dus 62,7% van allochtone afkomst is. Opvallend is dat binnen deze groep het aandeel westers allochtonen sterk toe is genomen en inmiddels 23,5 % van de wijkbewoners beslaat.¹⁴ Waarschijnlijk overwegend afkomstig uit Oost-Europa.

Sinds kort kunnen we, aan de hand van een groot aantal indicatoren, de ontwikkeling van onze wijken volgen. Weliswaar heeft Blerick-Noord een zogenaamd 'neutrale' ontwikkeling doorgemaakt, er zijn een aantal ontwikkelingen die zichtbaar duiden op verbetering. Zo is de maatschappelijke inzet toegenomen, net als het aandeel jongeren dat Havo onderwijs of hoger volgt. Daarnaast is het aandeel voortijdig schoolverlaters in deze wijk gedaald. Hoewel dus op de profielkaart Blerick-Noord nog overwegend oranje en rood kleurt, is op de profielkaart die de ontwikkeling weergeeft veel groen zichtbaar, hetgeen duidt op een verbetering van de situatie.

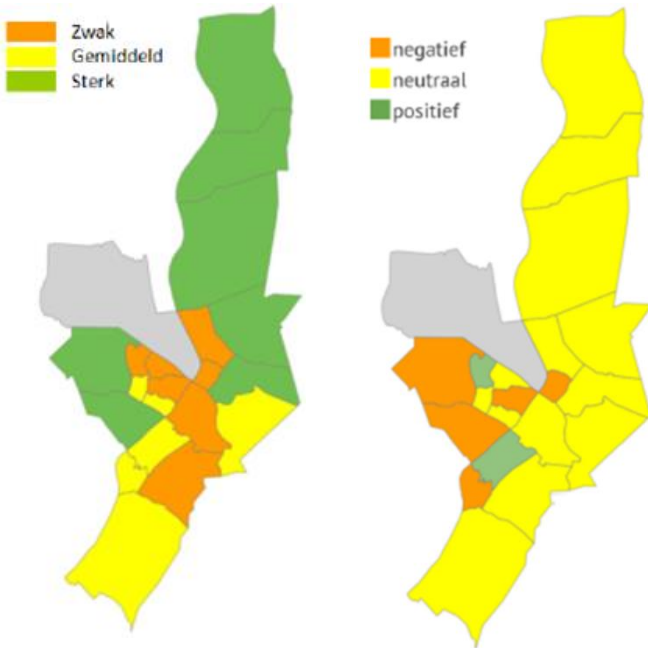
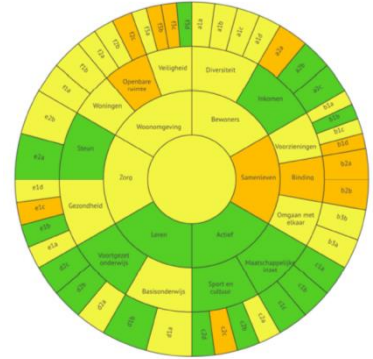
¹³ Zwaan, N., *Wijkanalyse 2018, O&S gemeente Venlo*

¹⁴ <https://allecijfers.nl/buurt/smelienskamp-venlo/> <https://allecijfers.nl/buurt/vastenavondkamp-zuid-venlo/> <https://allecijfers.nl/buurt/vastenavondkamp-noord-venlo/>

Figuur 2.15 Profielkaart Blerick-Noord 2017

Figuur 2.16 Profielkaart ontwikkeling Blerick-Noord 2015-2017

ontwikkeling wijken Venlo

Scores en

Profielkaart Blerick-Noord, scores en ontwikkeling

Ook de buurten Vossener-West, Klingerberg-Zuid en Hazenkamp hebben een met Vastenavondkamp-Noord vergelijkbare opgave. Naast deze aandachtsgebieden onderkennen we een aantal wijken waar de leefbaarheid onder toenemende druk lijkt te staan en die zonder maatregelen dreigen af te glijden. Wijken zoals Boekend, Hout-Blerick en Steijl.

Erfgoed

Je ergens echt thuis voelen, je verbonden voelen met je omgeving of aantrekkelijk gevonden worden door nieuwkomers, studenten en bezoekers is van cruciaal belang voor de lange termijnontwikkeling van iedere stad of van ieder dorp. Het Venlo van vandaag is de optelsom van alle Venlonaren die hier voor ons hebben gewoond en gewerkt. En dat is niet alleen zo voor de gemeenschap zelf, maar ook voor de fysieke omgeving waaruit Venlo anno 2019 bestaat, waarin dat lange verleden nog kenbaar en herkenbaar is. Het drukt in steen en hout uit wat wij zijn, ons DNA.

Maar erfgoed vertegenwoordigt daarnaast ook een grote economische waarde.¹⁵ Meetbaar zijn, afhankelijk van het aanbod aan cultuurhistorie, de verschillen in de waardering van woningen en in het consumentengedrag. In het Venlose erfgoedbeleid zijn daarvoor kaders opgenomen. Een belangrijke ontwikkeling daarbinnen is circulariteit: 'we blijven innoveren, we recyclen, we verbinden plaats en context en hebben oog voor toekomstige generaties'. En biedt het 'wonen boven winkels' perspectief op meer levendigheid in de binnenstad en een hoger rendement op bestaand vastgoed.¹⁶

TEL UIT JE WINST!
 Scenario 2: verdiepingen renoveren tot 3 woningen

De appartementen op de eerste en tweede verdieping leveren maandelijks € 800,- huur op. De zolder is wat kleiner en wordt verhuurd voor € 150,- per maand. In totaal levert de investering in jaarlijkse € 26.000,- op een rendement van 6,97%. Bovendien zorgt de investering voor een waardeverhoging van € 434.000,- voor het pand als geheel.

Oppervlakte winkel	100 m ² VVO*	Huur: 6,1 K
Oppervlakte 1e verdieping	100 m ² GBO*	Waarde: 100
Oppervlakte 2e verdieping	100 m ² GBO	Huur: 10,2 K (p/j)
Oppervlakte 3e verdieping	60 m ² GBO	Waarde: 167
Huurprijs winkel (p/j)	€ 15.000,-	Huur: 10,2 K (p/j)
Huurprijs 1e verdieping (p/j)	€ 10.200,-	Waarde: 167
Huurprijs 2e verdieping (p/j)	€ 10.200,-	Huur: 15 K (p/j)
Huurprijs 3e verdieping (p/j)	€ 6.120,-	Waarde: 177 K
Onderhoud / beheer (p/j)	€ 5.398,-	

Verdieping	Huurprijs per maand	Huurprijs per jaar	Rendement	Waarde
BG	€ 1.250,-	€ 15.000,-	8 %	€ 177.000,-
1	€ 850,-	€ 10.200,-	6 %	€ 167.000,-
2	€ 850,-	€ 10.200,-	6 %	€ 167.000,-
3	€ 510,-	€ 6.120,-	6 %	€ 100.000,-
Totale Waarde				€ 611.000,-

¹⁵ https://www.platform31.nl/uploads/attachment_file/101/Publicatie_PL31_Cultureel_Erfgoed.pdf

¹⁶ http://cultuurhistorie.venlo.nl/assets/docs/01-06-2017_Erfgoednota-kl.pdf en Wonen boven winkels, nov. 2017

Energie en klimaat

Om klimaatverandering tegen te gaan wil de Nederlandse overheid in 2030 49% minder uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van 1990. Om dit doel te halen neemt de rijksoverheid maatregelen en maakt afspraken met maatschappelijke partners. Duidelijk lijkt dat de voor deze opgave noodzakelijke taakomvang bij gemeenten fors gaat toenemen. Dit heeft voornamelijk te maken met de energieopgave. Voor een zo sterk van (fossiele) energie afhankelijk regionale economie als Venlo is dit een niet te negeren ontwikkeling. Onze belangrijkste stuwende sectoren, de maakindustrie, de logistiek en de tuinbouwsector zijn grootverbruikers van diesel, gas en elektriciteit en tegelijkertijd ook grootproducenten van energie. Met name warmteuitwisseling is voor de regio een behoorlijke opgave.

Het lijkt vrijwel onmogelijk om binnen onze regio ruimtelijk gezien voldoende alternatieve energie te genereren, maar wellicht biedt juist deze opgave regionaal een alternatief regionaal verdienmodel waarbij de innovatie en transformatie van de agrarische sector hand in hand kan gaan met deze noodzakelijk energietransitie. Van een regio die voornamelijk voedsel produceert, naar een regio die (ook) duurzame energie levert.

Er moet in 2019 conform de opgave van het rijk een regionaal breed gedragen strategisch bod worden opgesteld en ingediend bij het rijk, een regionale energiestrategie (RES). Zonder bod legt het rijk de regio een energieopgave op. Deze opgave is in dat geval mogelijk groter, anders samengesteld en ruimtelijk anders gesitueerd dan door ons bestuurlijk gewenst.

Net als de RES dient er door de regio (niet in 2019, maar in 2021) ook een Transitievisie Warmte (TvE) te worden opgeleverd. De nauwe samenhang tussen beide documenten noopt echter tot nagenoeg gelijktijdige trajecten. Immers, de keuzes die gemaakt worden in duurzame energieopwekking (warmte en elektriciteit) zijn bepalend voor de aanpak van wijken. Dus welke warmtekeuze per wijk (maatschappelijk, financieel en technisch) het meest passend is. Dit kan uitsluitend indien er met alle betrokkenen op wijkniveau uitvoering (risico)dialogen gevoerd worden.

Omdat 2/3e van het gemeentelijk vastgoed niet voldoet aan de minimale eis (duurzaamheidslabel C) dient de gemeente Venlo uiterlijk 2023 het gemeentelijke vastgoed te hebben verduurzaamd, conform landelijke richtlijnen E-plan (verduurzaming gemeentelijk vastgoed).

Venlo heeft hoog ingezet op circulariteit en duurzaamheid. Een nadere beschouwing leert ons dat Venlo helaas wat betreft duurzaamheidsprestaties duidelijk achterblijft bij het landelijk gemiddelde van de 380 Nederlandse gemeenten.^{17 18} In de door Telos in 2018 uitgevoerde duurzaamheidsstudie is Venlo ten opzichte van 2016 opnieuw gedaald van een 274^e plaats naar een 340^e plaats.

Duurzaamheidscore van alle 380 gemeenten

	TOTAALSCORE				SOCIAAL-CULTUREEL KAPITAAL		ECOLOGISCH KAPITAAL		ECONOMISCH KAPITAAL	
Velsen	46.3	311	▲	20	47.9	282	40.0	377	51.1	48
Venlo	45.2	340	▼	28	41.3	358	46.6	302	47.9	130
Venray	45.8	324	▼	26	46.6	303	46.7	298	44.2	251

Telos, duurzaamheidsscores Nederlandse gemeenten 2018

Daarbij dient expliciet aangetekend te worden dat de afwijking van het landelijk gemiddelde vooral wordt bepaald door een zeer lage score op sociaal-cultureel kapitaal. Dat wil zeggen een lage gemiddelde score ten aanzien van (het geheel aan) de indicatoren op het gebied gezondheid, veiligheid, economische en maatschappelijke participatie, kunst en cultuur en woonomgeving.¹⁹

Een verdere daling van een 215^e naar een 302^e plaats in 2018 op ecologisch kapitaal is wel opvallend. Deze score heeft namelijk betrekking op de 'klassieke' duurzaamheidsthema's op het gebied van grondstoffen, afval, vervuiling, hinder en energie.

¹⁷ <http://www.telos.nl/1160317.aspx?t=Nationale+Monitor+Duurzame+Gemeenten+2018>

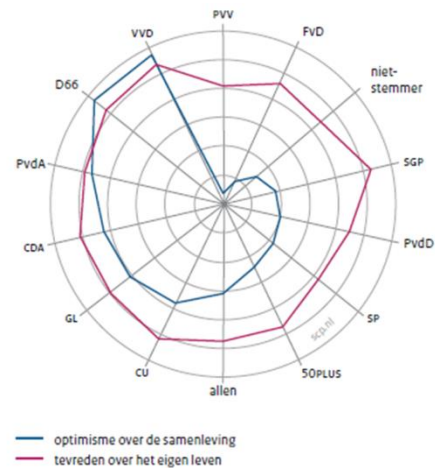
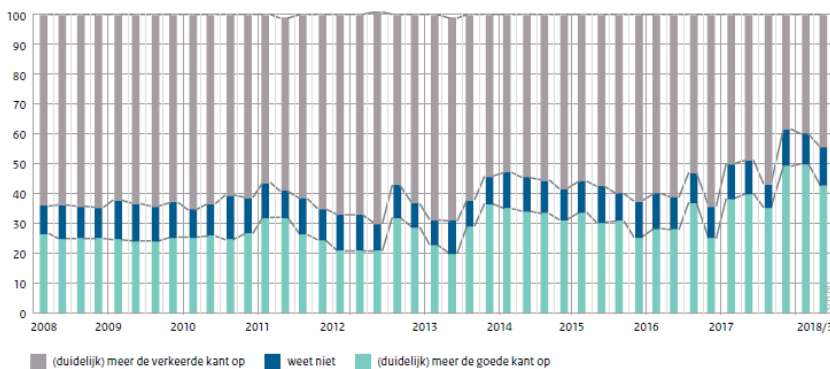
¹⁸ [http://www.sustainablecitiesbenchmark.eu/nationale-monitor-duurzame-gemeenten-2018/?filter\[year\]=2018](http://www.sustainablecitiesbenchmark.eu/nationale-monitor-duurzame-gemeenten-2018/?filter[year]=2018)

Wat betreft onze economische prestaties doet Venlo het met een 130^e plaats een stuk beter. Mogelijk weten we deze economische positie nog onvoldoende in te zetten onze voor doelen op het sociaal-maatschappelijk en duurzaamheidsgebied.

Samenleving

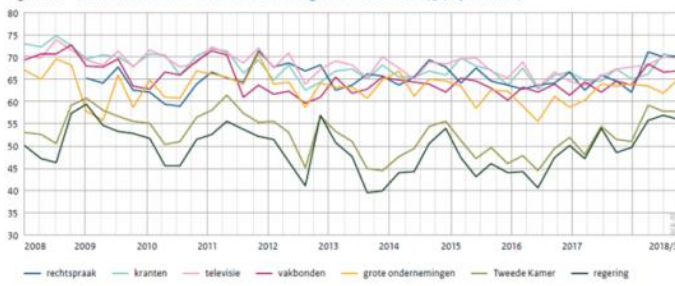
Hoewel de algemene opinie over de richting die Nederland opgaat in de afgelopen jaren eerder nog niet zo optimistisch is geweest, is een meerderheid nog steeds van mening dat het met het land de verkeerde kant op gaat. Opvallend daarbij is overigens wel dat men van mening is dat dit geldt voor het land, zeg maar voor alle andere Nederlanders, maar gemiddeld genomen niet voor het eigen leven. Opvallend zijn ook de grote onderlinge verschillen in perceptie tussen electorale groepen binnen de bevolking.²⁰

Figuur 1.1 Opinie over de richting die Nederland opgaat, bevolking van 18+, 2008-2018/3 (in procenten)

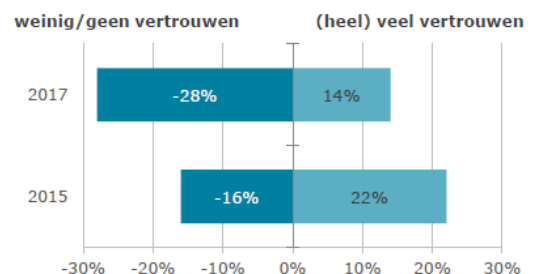
Wie regelmatig de krant leest, televisie kijkt of actief is op social media zou de indruk kunnen krijgen dat het met het vertrouwen in de instituties in Nederland slecht gesteld is. Gemiddeld genomen is dat niet zo. Het gemiddelde vertrouwen is de afgelopen jaren ongeveer op een gelijk niveau gebleven.

Figuur 1.6 Vertrouwen in zeven instituties, bevolking van 18+, 2008-2018/3 (in procenten)^a

^a Vermeld zijn percentages scores 6-10 op een schaal van 1 (geen enkel vertrouwen) tot 10 (alle vertrouwen) in antwoord op de vraag 'Hoeveel vertrouwen heeft u op dit moment in de volgende instellingen in Nederland?'.

Aandeel dat veel / weinig vertrouwen heeft in gemeentebestuur (%)

SCP, institutioneel vertrouwen, september 2018

Gemeente Venlo, Stadspelling 2017, jan. 2019

Tweejaarlijks wordt ook in Venlo het vertrouwen gemeten, het vertrouwen in het Venlose gemeentebestuur. Bij de meting in het najaar van 2017 (verschenen in januari 2019) valt op dat het vertrouwen van onze inwoners in het gemeentebestuur in de afgelopen jaren sterk is gedaald. Vooral onder autochtone inwoners en ouderen is de groep zonder vertrouwen in het bestuur relatief het grootst. In de stadsdelen Venlo-Oost en Blerick is de groep zonder vertrouwen het sterkst gegroeid. Tegelijkertijd is ook de waardering voor de wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betreft gedaald van een 5,9 in 2015 naar een 5,7 in 2017.

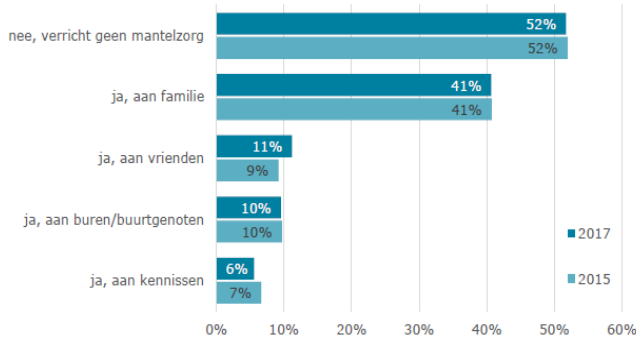
Bij de aantreding van het nieuwe college afgelopen jaar is dit met name benoemd als prominent speerpunt en er zijn inmiddels initiatieven genomen om hier concreet invulling aan te geven. Bij de nieuwe stadspelling in het najaar van 2019 wordt zichtbaar hoe dit waarderingcijfer zich verder heeft ontwikkeld.²¹

²⁰ SCP, Burgerperspectieven 2018-3, september 2018

²¹ Gemeente Venlo, stadspelling 2017, december 2018

Net als in 2015 gaf in de laatste stadspelling bijna de helft de van de volwassen inwoners aan mantelzorg te verlenen. Dat geldt ook voor het aantal vrijwilligers. Bij die laatste groep is er sprake van een significante daling van het aantal vrijwilligers dat zich inzet voor sportverenigingen. Opvallend is vooral de daling onder de groep scholieren en studenten, deze is gedaald van 39% naar 15% in twee jaar. Mogelijk ondervindt deze groep de gevolgen van het strengere regime rondom studie(-financiering) en scholing.

Verrichten van mantelzorg 2015-2017 (%) meerdere antwoorden mogelijk

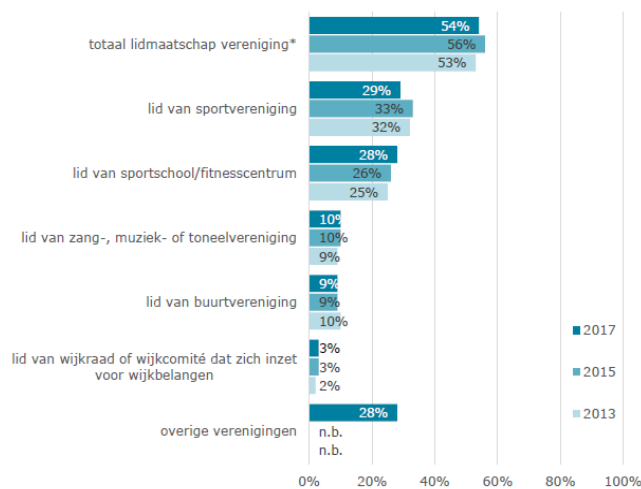

Vrijwilligerswerk per type vereniging 2013-2017 (% van alle inwoners)

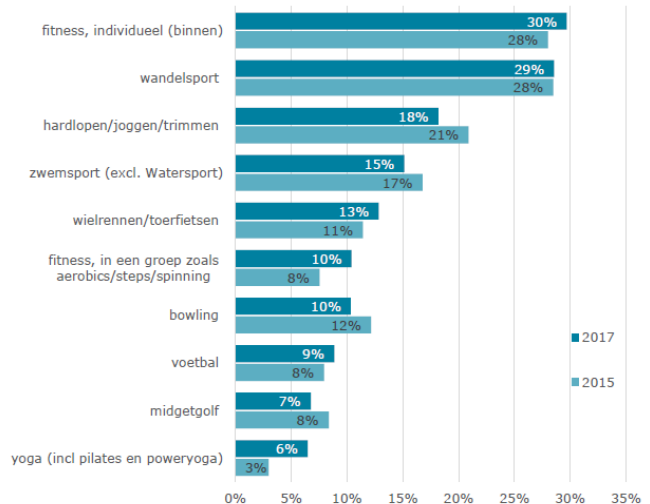
De reeds eerder gesignaleerde ontwikkeling naar minder georganiseerd sporten heeft zich verder voortgezet, met name onder jongeren en jongvolwassenen. Binnen de hele bevolking daalde dit percentage licht van 33% naar 29% in twee jaar, voor de groep 18 t/m 29-jarigen daalde dit percentage van 38% naar 23%. En dat is in een zo'n korte tijd een buitengewoon sterke daling. Daarentegen nam het aantal inwoners dat sport bij fitnesscentra en sportscholen licht toe.

Lidmaatschap verenigingen en organisaties 2013-2017 (%)

* In 2017 exclusief overige verenigingen. Inclusief overige verenigingen komt het totaal uit op 64 procent.

Meest beoefende sporten afgelopen 12 maanden (top 10)

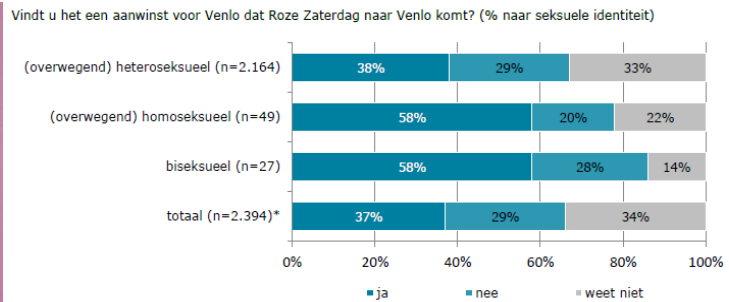
Er lijkt dus, onder de jongere generatie, een verschuiving plaats te vinden van (gesubsidieerde) sportbeoefening in verenigingsverband naar (ongesubsidieerde) individuele sportbeoefening. Tegen deze achtergrond van individualisering zou in de toekomst, analoog aan de wijze waarop dit al veel langer in veel Angelsaksische landen gebeurt, een sterkere verbinding tussen onderwijs en sport perspectief bieden. Waarbij formele, sportieve en culturele educatie beter met elkaar zijn verbonden en op elkaar zijn afgestemd.

Veranderende maatschappelijke voorkeuren ten aanzien van sportbeoefening en -beleving hebben daarnaast ook invloed op de benutting van de openbare ruimte en het stedelijk groen. Om ruimte te (kunnen) geven aan wandelen, hardlopen of fietsen dient het onderhoud op orde te zijn. Deze ontwikkeling biedt eveneens kansen indien hierbij relaties gelegd kunnen worden met de klimaatopgaven zoals waterretentie en hittestress én het verduurzamen van de mobiliteit. Immers goede (fiets)paden en aantrekkelijke openbare ruimtes stimuleren het gebruik van de fiets.

Tolerantie in Venlo

Op 29 juni 2019 vindt in Venlo en in Krefeld de Roze Zaterdag plaats. De Roze Zaterdag is onderdeel van het Roze Jaar waarin meer dan 50 activiteiten plaats vinden, verdeeld over beide steden. Een groot evenement met bijzondere aandacht voor de LHBTI-gemeenschap.²²

In Nederland rekent ongeveer 5% van de inwoners zich tot deze gemeenschap. De overgrote meerderheid van onze inwoners (93%) vindt dat homoseksuele mannen en lesbische vrouwen het leven moeten kunnen leiden zoals die willen. In zijn algemeenheid is de tolerantie in Venlo onder autochtone inwoners (96%) en westers allochtonen (88%) veel groter dan onder inwoners met een niet-westerse achtergrond (69%). Daarbinnen is de tolerantie onder vrouwen (95%) overigens iets groter dan mannen (90%).

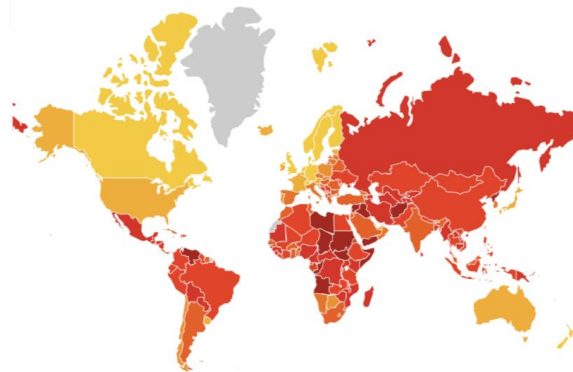
Ondermijning en criminaliteit

Ons land behoort, met haar 8^e positie op de corruptieindex, nog altijd tot de minst corrupte landen ter wereld.²³ De overheid is over het algemeen betrouwbaar, net als de instituties die op haar functioneren moeten toezien. Dat is echter minder vanzelfsprekend dan het lijkt. Regelmatig zijn er incidenten met politici, ontlopen grote bedrijven strafvervolgning door het treffen van schikkingen en worstelen het openbaar ministerie en de rechterlijke macht met capaciteitsproblemen en achterstanden. Integriteit vraagt aandacht en onderhoud, corruptie en ondermijning een actieve houding en effectieve bestrijding.

Een recent verschenen, in Venlo uitgevoerde, scan naar de bestuurlijke weerbaarheid van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) merkt in dit verband op dat de bestuurlijke houding zich laat kenmerken als 'afwachtend' en 'reactief'. 'Alleen als zich een incident voordoet komt het bestuur in actie'. In deze rapportage worden ook een aantal aanbevelingen gedaan die met name gericht zijn op het vergroten van het bewustzijn en van de betrokkenheid van het bestuur.²⁴

'Nederland denkt te licht over corruptie'

Ons land loopt risico vrije val te maken in corruptie-index

Een nieuwe, bijzondere ontwikkeling is de ontwikkeling van netwerkcorruptie, netwerken van politiek en bedrijfsleven. Willeke Slingerland, lector bij de Hogeschool Saxion promoveerde er recent op. Zij maakt een onderscheid tussen netwerkcorruptie en corrupte netwerken. In corrupte netwerken heerst veel corruptie. Netwerkcorruptie betekent dat het netwerk zélf de corruptie vormt, zonder dat daar individueel corrupt handelen hoeft plaats te vinden.

²² <https://rozezaterdag2019.eu/nl/>

²³ <https://www.transparency.org/>

²⁴ RIEC, Scan bestuurlijke weerbaarheid gemeente Venlo, juni 2018

Deze vorm van corruptie is anders dan de 'klassieke' één-op-één omkoping en draait ook niet per se om persoonlijk belang of gewin. Vanuit een gemeenschappelijk en gedeeld belang krijg je in een netwerksamenleving, volgens haar, dingen nu eenmaal zo voor elkaar. Die wederzijdse hulp kan echter verworden tot het dienen van een netwerkbelang. Een naar binnen gekeerd netwerk en een vriendendienstcultuur. 'Het kwaad zit niet in een dikke envelop en niemand lijkt het slachtoffer.'

Volgens haar moet bestuurlijk Nederland nog wennen aan het idee van netwerkcorruptie. Overheden zijn volgens haar nog heel erg van de 'integriteit 1.0'. het draait om gedragscodes, om het afleggen van de eed en om het melden van geschenken. Dat is allemaal belangrijk, maar deze 'losse' instrumenten zijn gericht op het individu of op de organisatie, maar niet op de netwerken waarin bestuurders of ambtenaren opereren.²⁵

Wie voor deze incidenten en dit gedrag geen oog heeft, mag zich dan ook niet verbazen dat ook burgers de randen van het toelaatbare opzoeken, individueel of in groepsverband of een cynische houding ontwikkelen ten aanzien van overheid en gezag. Calculerende burgers, gele hesjes en een gevoel van onbehagen en boosheid bij die groep burgers die het economisch en maatschappelijk wat minder hebben getroffen, laten zich gemakkelijk verklaren.

In Nederland ligt relativering van deze ontwikkeling dan altijd op de loer. Het valt wel mee, zo lazen we op zaterdag 2 februari jl. Het 'milde midden' van passieve en volgzame Nederlanders, die kennelijk heel 'redelijk' zijn²⁶, zijn waarschijnlijk niet degenen die maatschappelijk gezien de prijs betalen voor een maatschappij die oneindig veel complexer en anoniemer is geworden. De problemen lijken zich niet te concentreren in het midden van de samenleving, maar aan de randen.

ZO BOOS IS DE BURGER HELEMAAL NIET

De gemiddelde Nederlander is veel redelijker (en talrijker) dan 'het volk' dat rechts zegt te vertegenwoordigen. Maar hij is ook minder luidruchtig, en wordt dus minder gehoord.

Door Peter Glasen

Volkskrant, 2 februari 2019

Zo is er in een aantal kwetsbare wijken van (middel-)grote steden een parallelle economie ontstaan, waarbij criminelen tot rolmodel worden verheven en crimineel gedrag als aantrekkelijk alternatief voor een regulier(e) b(est)aan. Criminelen spenderen hun drugswinsten aan luxe consumptiegoederen en investeringen in vastgoed en horeca via buitenlandse financieringsconstructies zijn dagelijkse kost. En voor hen die we niet tot het 'milde midden' rekenen lijkt dit een aanlokkelijk alternatief. In een brief aan de minister van Justitie schrijft burgemeester Halsema van Amsterdam een corrumperend effect te zien op bedrijven en personen in de dienstensector, variërend van garagebedrijven tot zakelijke dienstverleners.²⁷ En dat is niet exclusief voor grote steden in de randstad, het gebeurt ook in Venlo.

Recent heeft het rijk, specifiek voor Venlo, middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de koppeling tussen de aanpak van drugscriminaliteit en de aanpak van leefbaarheidsproblematiek in de meest kwetsbare wijken. Samen op te pakken met maatschappelijke organisaties, bewoners en ondernemers²⁸ en verbonden met de ontwikkeling van een sociaal, economisch en maatschappelijk perspectief voor de wijk.

²⁵ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/netwerkcorruptie-is-blinde-vlek.9592743.lynkx>

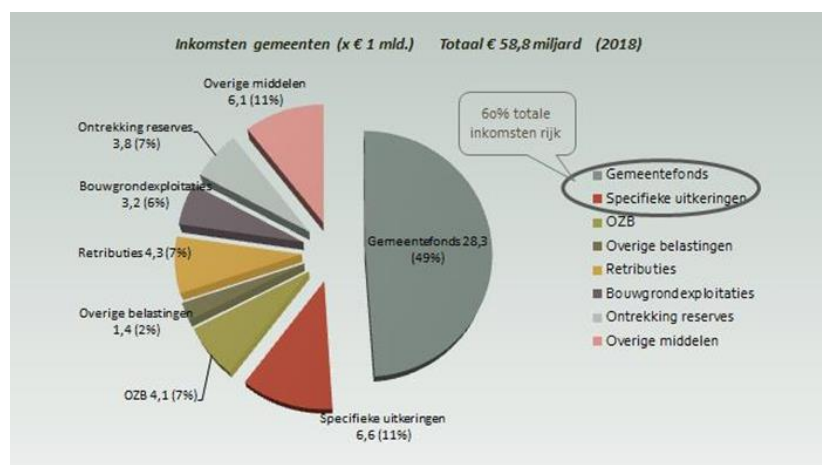
²⁶ Peter Kanne (I&O-Research) in Volkskrant, 2 februari 2019, 'Zo boos is de burger helemaal niet'.

²⁷ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/g4-meer-nodig-voor-effectief-offensief.9601813.lynkx>

²⁸ Brief van de Minister van Justitie en Veiligheid aan stuurgroep RIEC Limburg, inzake toekenning incidentele middelen versterking aanpak ondermijning, 2 januari 2019.

Inkomsten gemeenten en financiële verhoudingen

De inkomsten die gemeenten van het Rijk krijgen zijn gebaseerd op de financiële verhoudingswet. De financiële verhouding is het geheel van geldstromen tussen Rijk en gemeenten waarbij uitgangspunt is dat gemeenten voldoende geld krijgen om de taken uit te kunnen voeren. Het totaal van de inkomsten van gemeenten op landelijk niveau bedraagt in 2018 € 58,8 miljard. In onderstaande grafiek zijn de inkomsten van alle gemeenten verdeeld naar inkomstenbronnen.

Zoals te lezen uit bovenstaande grafiek is de gemeente voor een belangrijk deel afhankelijk van de inkomsten van het Rijk (aandeel van 60% in de totale inkomsten). In 2018 gaat het hierbij om een bedrag van € 28,3 miljard aan uitkeringen uit het gemeentefonds en € 6,6 miljard aan specifieke uitkeringen. Het grootste deel van de specifieke uitkeringen heeft betrekking op de Gebundelde Uitkering Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG middelen). Uitkeringen uit het gemeentefonds zijn een algemeen dekkingsmiddel, specifieke uitkeringen hebben een specifiek bestedingsdoel.

Één van de knelpunten voor gemeenten op landelijk niveau is de (on)toereikendheid van de beschikbare middelen (macrobudgetten). Deze discussie wordt op landelijk niveau nog altijd gevoerd met het Rijk om uiteindelijk te komen tot toereikende macrobudgetten sociaal domein (bijv. BUIG, Jeugdzorg). De VNG roept het kabinet op om te zorgen voor financiële en inhoudelijke stabiliteit zodat gemeenten samen met de zorgaanbieders werk kunnen maken van een zo goed mogelijke transformatie.

De macrobudgetten gemeentefonds en de specifieke uitkeringen worden middels een, relatief vaak complex, model verdeeld naar de individuele gemeenten. De komende jaren worden diverse verdeelmodellen 'geëvalueerd' en herzien. Het proces om te komen tot aangepaste verdeelmodellen zijn vaak complex met (mogelijk) substantiële financiële gevolgen voor de individuele gemeente. Randvoorwaardelijk bij de herziening is voldoende bestuurlijk draagvlak. Voor de gemeente Venlo is het belangrijk om deze ontwikkelingen nadrukkelijk te volgen en hierin te participeren. Zowel het inhoudelijk participeren als het anticiperen op deze meerjarige ontwikkelingen is essentieel omdat het kan gaan om substantiële financiële effecten voor de korte en (middel)lange termijn.

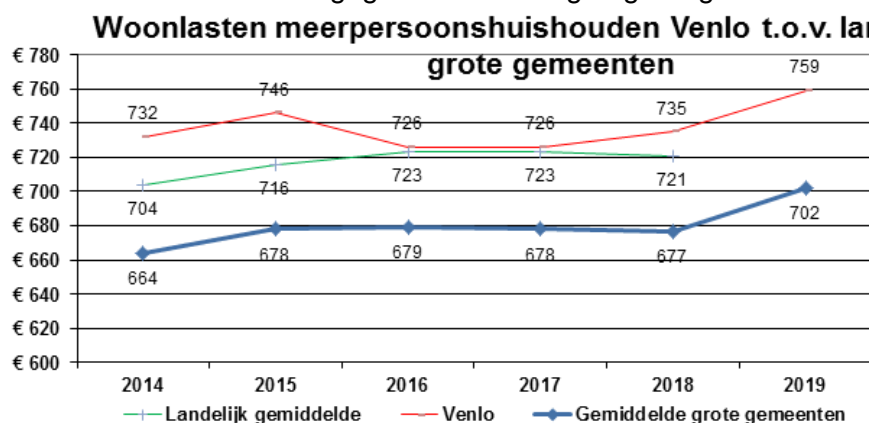
Een ruimere financiële armslag van gemeenten is hard nodig om de grote maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden. Maatschappelijke vraagstukken op onder andere het terrein van klimaat, energie, digitalisering, omgevingswet, verduurzaming van de bestaande voorraad, de nieuwe arrangementen 'begeleide toegang tot de verzorgingsstaat' van nieuwkomers zullen ongetwijfeld vragen om oplossingen om deze vraagstukken het hoofd te kunnen bieden.

Zoals te lezen uit de grafiek is de mogelijkheid om zelf, in beleidsmatige zin, invloed uit te oefenen op het totaal van de inkomsten relatief beperkt. Een belangrijke draaiknop is de Onroerend zaakbelasting (OZB). Het aandeel van de OZB in de totale gemeentelijke inkomsten bedraagt slechts 7%. Verruiming van het lokaal belastinggebied is in het landelijk regeerakkoord geen issue meer, dit ondanks dat het vorige kabinet bouwstenen heeft geformuleerd voor uitbreiding van het lokaal belastinggebied.

De herziening van de financiële verhoudingen en het ontwikkelen van alternatieve i.c. nieuwe ‘financieringsconstructies’ is een uitdaging om bestaande en toekomstige opgaves het hoofd te kunnen bieden naast sturingsmogelijkheden op de uitgaven. Sturingsmogelijkheden op de uitgaven zijn voor gemeenten veel groter dan de mogelijkheid om de omvang van de inkomsten te beïnvloeden.

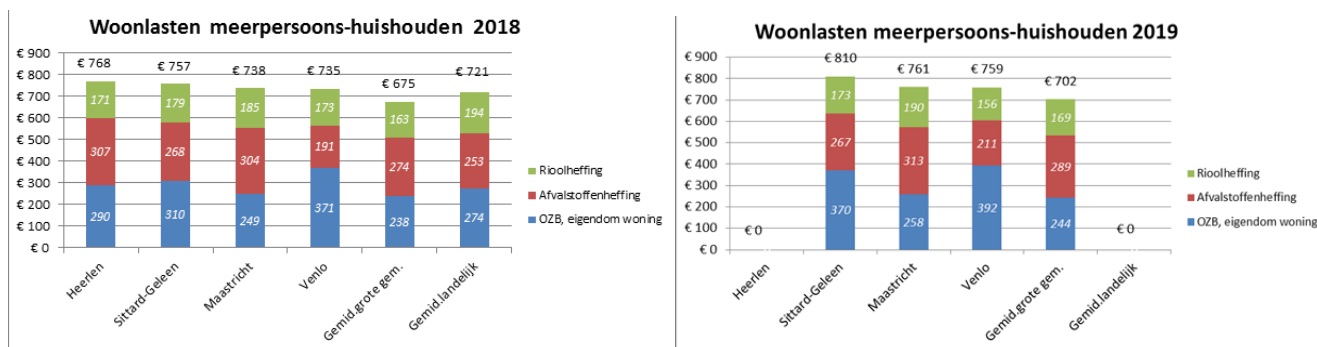
Ontwikkeling woonlasten

De woonlasten is het totaal van de onroerend zaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolrechten minus een eventuele heffingskorting. Als uitgangspunt wordt genomen de woonlasten van een meerspersoonshuishouden. In 2018 stond de gemeente Venlo landelijk op de 176ste plaats (2017: 158ste plaats) waarbij positie 1 de laagste woonlasten heeft²⁹. In de volgende tabel wordt de ontwikkeling van de woonlasten van een meerspersoonshuishouden van de gemeente Venlo vergeleken met de gemiddelde woonlasten landelijk (t/m 2018) en ten opzichte van het gemiddelde van de grote gemeenten (t/m 2019)³⁰. Voor wat betreft het jaar 2019 zijn namelijk nog niet alle cijfers gepubliceerd. Alleen de kerngegevens belastingen grote gemeenten voor 2019 zijn gepubliceerd.

De stijging van de gemeentelijke woonlasten van Venlo is voor 2019 in lijn met het landelijk gemiddelde van de grote gemeenten (€ 24 versus € 25). Voor wat betreft de afvalstoffenheffing van Venlo is hierbij vanaf 2016 rekening gehouden met de afbouw van de egaliseringsreserve afvalstoffen.³¹ Naar verwachting zal de stijging van de afvalstoffenheffing, mede door het aflopen van de afbouw van de egaliseringsreserve en de nog niet in het tarief opgenomen stijging van de door het Rijk opgelegde afvalstoffenbelasting (eind 2018), toenemen. In 2019 komt er meer duidelijkheid in hoeverre overige kostenontwikkelingen/besparingen het tarief beïnvloeden.

In onderstaande grafieken³² worden de gemeentelijke woonlasten 2018 en 2019 onderverdeeld in de omvang van de onroerend zaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolrechten. Dit wordt voor het jaar 2018 vergeleken met de 4 grote steden van de provincie Limburg, de grote steden als totaal en het totaal van alle gemeenten landelijk. Voor het jaar 2019 ontbreken de gegevens van de gemeente Heerlen en het landelijk gemiddelde omdat deze cijfers nog niet gepresenteerd zijn.

²⁹ Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO): Atlas lokale lasten 2018

³⁰ COELO, Atlas Lokale lasten 2018 (2019 nog niet verschenen); COELO, Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019 raadsbesluit, voorstel nr. 31 d.d. 24 juni 2015).

³² COELO, Atlas Lokale lasten 2018 (2019 nog niet verschenen); COELO, Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2019

Binnen de woonlastenontwikkeling is voor Venlo de OZB relatief hoog ten opzichte van de referentiewaarden en de afvalstoffenheffing relatief laag ten opzichte van de referentiewaarden. Zoals eerder aangegeven is bij de afvalstoffenheffing rekening gehouden met een teruggave op de afvalstoffenheffing (afbouw egalisatiereserve). Naar verwachting zal de stijging van de afvalstoffenheffing, mede door het aflopen van de afbouw van de egalisatiereserve en de nog niet in het tarief opgenomen stijging van de door het Rijk opgelegde afvalstoffenbelasting (eind 2018), toenemen.

Voor de jaren 2019, 2020 en 2021 is de OZB met € 750.000 verhoogd, onder gelijktijdige verlaging van de rioolheffing voor eenzelfde bedrag. Een tweetal actuele ontwikkelingen zijn naar verwachting de komende jaren hierop van invloed. Als gevolg van wijzigende wetgeving zullen de kosten voor afvalinzameling en -verwerking de komende jaren naar verwachting aanzienlijk stijgen. Deze stijging zal moeten worden verwerkt in het tarief.

Daarnaast vindt er naar verwachting een systeemwijziging plaats ten aanzien van de wijze waarop de waardebeoordeling plaats in de toekomst plaats vindt, van de inhoud (M^3) als grondslag naar de oppervlakte (M^2) als grondslag. De Wet waardering onroerende zaken (Wwoz) wordt op dit punt waarschijnlijk gewijzigd. Voor de OZB-opbrengst op zichzelf heeft dit naar verwachting geen invloed, mogelijk wel voor uitkomst per afzonderlijk object.

Bedrijfsvoering

De doorontwikkeling van de organisatie die deze opgaven tot stand moet brengen vraagt noodzakelijkerwijs ook een doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Deze doorontwikkeling is permanent en vraagt een goed zicht op de voor de gemeentelijke bedrijfsvoering meest relevante ontwikkelingen. Drie ontwikkelingen die we in deze omgevingsanalyse willen vermelden zijn:

- a. Het behoud en de werving van voldoende en gekwalificeerd personeel voor de gemeente Venlo. De gemeente Venlo lijkt, met name door zijn omvang, weliswaar een aantrekkelijke werkgever binnen onze regio, voor potentiële medewerkers buiten de regio is dat minder vanzelfsprekend. Dat geldt ook voor de aantrekkelijkheid van de overheid (in zijn algemeenheid) als werkgever, zeker in tijden van hoogconjunctuur en zeker voor starters op de arbeidsmarkt. Jonge medewerkers zijn lastig te werven en stromen over het algemeen relatief snel weer uit.³³

Het aantal openstaande vacatures stijgt, in 2017 voor de sector gemeenten van 3600 naar 4200. Het percentage moeilijk vervulbare vacatures bedroeg in dat jaar 11% een jaar eerder nog 6,5%. Met name voor functies op het gebied van ICT en ruimtelijke ordening en op bouwkundig en financieel gebied.

- b. Net als in het bedrijfsleven is er bij de overheid sprake van een koersverlegging op het gebied van informatisering, namelijk van een 'technische' benadering naar een informatieperspectief. Meer data-gedreven, gezamenlijke oplossingen, meer efficiëntie en meer ontkoking, en dat tegen lagere kosten. Een andere trend is de kanteling van overheidsgegevens voor intern gebruik naar extern gebruik. Eerst ten behoeve van de publieke dienstverlening en vervolgens ten behoeve van het bedrijfsleven. Nieuwe vormen van informatisering maken realtime informatie over output van overheid als dienstverlener mogelijk. Als de overheid dit niet regelt gaan derden hier mogelijk mee aan de slag met mogelijk minder valide informatie of zelfs onjuiste gegevens als gevolg.³⁴
- c. Een duurzame bedrijfsvoering binnen een sector die sterk afhankelijk is van samenwerking met anderen vergt een steeds grotere investering. Niet alleen met de maatschappelijke partners met wie wij onze producten en dienstverlening vorm geven, maar nadrukkelijk ook in ketens en met onze regiogemeenten.

³³ AenO, *Personeelsmonitor 2017, juli 2018*

³⁴ *Publiek perspectief* (<https://www.publiekperspectief.nl/hrm-trends-ontwikkelingen-2019/>)

Tot slot

Venlo heeft in 2018 gekozen voor een programmatische herordening van de hoofdpogaven. Zes integrale programma's die ieder op zich zelf een deel van de ambitie en van de stedelijke opgave afdekken. Ieder met zijn eigen accenten, maar wel gezamenlijk een bijdrage leverend aan Venlo 2030.

Een lange termijnstrategie bestaat echter niet bij de gratie van grote projecten en visiedocumenten alleen, maar ook bij activiteiten die een kortere horizon kennen zoals het groot onderhoud aan een weg of een zwembad. Beide perspectieven zijn zichtbaar in de activiteiten van de organisatie en vragen permanent aandacht van het management, directie en bestuur.

Kijkend naar de horizon, naar 2030, kunnen we vaststellen dat Venlo wat betreft de hoofdpogaven 'kennisinfrastructuur' en 'maatschappelijke ruggengraat' gewoon op koers ligt, zeilend langs grote en mindere grote hindernissen en onderweg gebruik makend van de kansen die ons worden geboden en de partners die met ons meevaren. Kansen en hindernissen die we in deze en in vorige analyses met u hebben gedeeld, maar die gezamenlijk nog wel verzilverd of overwonnen moeten worden.

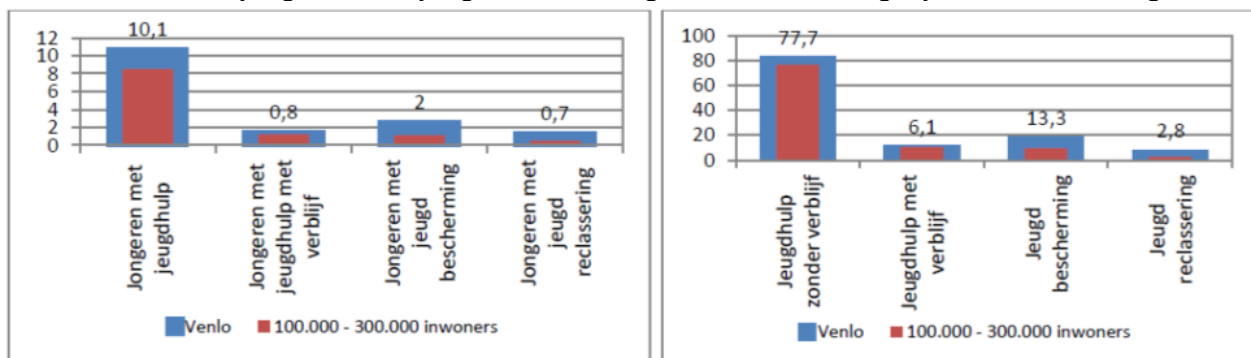
Jongeren

In onze stad wonen relatief veel inwoners die voor hun inkomen of ondersteuning, geheel of ten dele, afhankelijk zijn van de gemeente Venlo. Dat is niet nieuw. Binnen deze groep nemen met name jongeren een bijzondere positie in.

Het algemene beeld over onze jongeren is positief. Het gaat gemiddeld genomen goed met hun gezondheid en ze voelen zich doorgaans gelukkig. Zo 91% ervaart zijn/haar gezondheid als (zeer) goed. Dat is fijn. Opvallend voor Venlo is echter wel dat met name meisjes op VMBO-niveau relatief kwetsbaar zijn, net als homoseksuele jongeren. Maar liefst 49% van de jongens en 22% van de meisjes in Venlo ervaren een grote afstand tot deze laatstgenoemde groep jongeren.²¹ Dat zijn verontrustende cijfers. Gegeven deze vaststelling, maar ook met het oog op het vorig jaar gesignaleerde problematiek met betrekking tot overgewicht, is er een nota lokaal gezondheidsbeleid in voorbereiding.

Goed onderwijs vereist een goed aanbod aan (onderwijs-)voorzieningen in onze gemeente. Doorgaande leerlijnen en aandacht voor overgangssituaties tussen primair- en voortgezet onderwijs, maar ook van voortgezet onderwijs naar MBO en naar hogere vormen van onderwijs zijn daarbij van cruciaal belang. Venlo heeft te maken met een bovengemiddelde vroegtijdige schooluitval en toenemende complexiteit rondom de hieraan verwante problematiek (multiprobleem).

Opvallend is dat, ondanks deze vaststelling, het gebruik en de relatieve zwaarte van de aangeboden jeugdzorgtrajecten binnen de groep 100.000-gemeenten nauwelijks afwijkt. Op één onderdeel na en dat is het aandeel jongeren met jeugdbescherming dat in verhouding bijna twee keer zo groot is.

Zorggebruik jongeren Venlo (%), 2016²⁴

Jeugdzorgtrajecten Venlo (%), 2016

Indicatief voor de toekomstige ontwikkeling van de lokale zorgvraag voor jeugd zijn de hieronder in de tabel (op basis van een onderzoek daartoe van het Sociaal Cultureel Planbureau) weergegeven Venlose waarden. Daarin valt op dat Venlo zowel wat betreft het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs, maar het % kinderen met kans op armoede significant afwijkt binnen de groep Nederlandse 100.000+-gemeenten.

Buitengewoon opvallend, maar ook enigszins verontrustend, is de enorme afwijking ten aanzien van het aantal jeugdige verdachten in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar. Gegeven het aantal inwoners spreken we in onze gemeente dan over circa 3.000 jongeren. De oorspronkelijke bron van dit aantal, de Landelijke Criminaliteitskaart, spreekt over jeugdigen die een misdrijf hebben begaan en tegen wie als verdachte één of meerdere malen een proces-verbaal is opgemaakt.

	Venlo	100.000 - 300.000 inwoners
Leerlingen speciaal onderwijs totaal per 1.000 inwoners [2015]	12,2	8,8
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) % [2014]	2,2	2,3
% eenoudergezinnen [2016]	7,2	7,3
% kinderen met kans op armoede (0 tot 18 jaar) [2013]	17,1	14,5
Jeugdige verdachten per 1.000 inwoners 12 tm 24 jr [2014]	29,6	18,1

Signalering van mogelijk toekomstig zorggebruik jeugd 2013/2016²⁵